

Katalánsko v letech 1410-1479

Compromís de Casp (1412)

- Po smrti Martího l'Humà (1410) nebyl stanoven dědic → boj o následnictví, dva roky plné krvavých střetů mezi zástupci jednotlivých zájemců o Aragonskou korunu, v podstatě občanská válka.
- Zájemců je mnoho (rozvětvenost barcelonské královské dynastie), mezi hlavní kandidáty patří trojice:
Jaume d'Urgell
Ferran de Trastámara
Frederic Luna
- Rozložení sil podpory jednotlivých kandidátů se v průběhu oněch dvou let měnilo → zvrát v červnu 1411 – vražda arcibiskupa zaragozského → velký příklon původně nerozhodnutých k Ferranovi, ten konkurenci pomalu zničil i pomocí kastilských průniků za hranice Aragonské koruny; Jaume d'Urgell se navíc ukázal jako nerozhodný.

Compromís de Casp (1412)

- Ferran následně získá i důležitou podporu vzdoropapeže Benedikta XIII., jehož původním favoritem byl jeho příbuzný Frederic de Luna. Naopak v jednotlivých parlamentech panuje nejednota. Zákulisní diplomatická jednání a další Ferranovy vojenské akce prakticky rozhodují, že největší podpoře se bude těšit muž z dynastie Trastámara.
- **24. června 1412:** rozhodnutí, předem očekávané, Ferran si za pomoci avignonského papeže zajistil převahu – Ferran de Trastámara byl zvolen 6 hlasy (3 ze 3 Aragón, 2 ze 3 Valencie, 1 ze 3 Katalánsko) → ostatní hlasy buď slabším kandidátům nebo se zdrželi → ukázka aragonské a valencijské vůle, důsledky modelu konfederace → Aragonskou korunu získává příslušník kastilského královského rodu – to je dodnes diskutovaným tématem historiků. Zástupce katalánské šlechty totiž dal přednost příslušníkovi kastilské šlechty před tou katalánskou → důvodem ale byly větší šance na celkový mír.

Compromís de Casp (1412)

- Nakonec všechny strany rozsudek respektovaly → panovníkem Arag. koruny se stal Ferran de Trastámara coby **Ferran I d'Antequera**. Nastává stoleté panování trastámarské dynastie v Katalánsku.

Vyhlášení výsledků volby z Casp

(Foto: Gran Enciclopedia Aragonesa 2000)

Trastámarové na aragonském trůnu

Casal de Barcelona (844-1410)

Casa de Trastámara (1412-1516)

- Ferran I (1412-1416)
- Alfons IV el Magnànim (1416-1458)
- Joan II (1458-1479)
- Ferran II (1479-1516)

Casa d'Àustria (els Habsburg)
(1516-1700/1714)

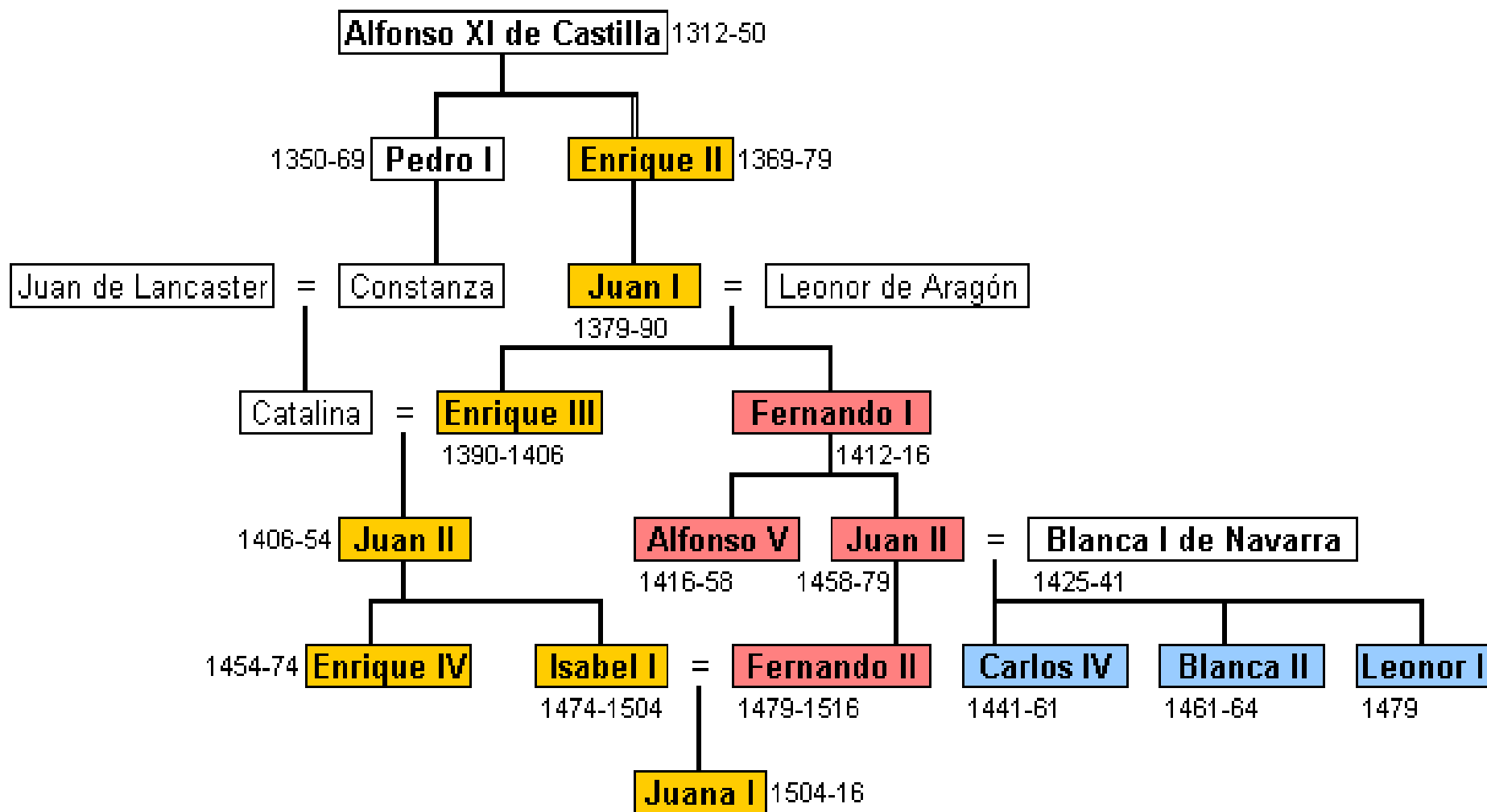
Alfons el Magnànim –
jedno z mnoha ztvárnění
(Foto: enciclopedia.cat)

Trastámarové na aragonském trůnu

- Královská dynastie kastilsko-galicijského původu. K Aragonské koruně se dostali po jednáních známých jako *Compromís de Casp* (1412). Jejich vláda charakteristická střetem absolutistického myšlení (Kastilie) a lpěním nad pravomocemi institucí (Aragón-Katalánsko).
- **Ferran I** – snaha o uzavření míru na všech frontách (Janov, Sardinie, Sicílie), uzavírání strategických obchodních partnerství (Egypt, Fez) → vše pod tlakem domácí krize, snaha vyhnout se dalším finančně vyčerpávajícím válkám.
- **Alfons IV el Magnànim** – stabilní vláda, vládce Aragonské koruny. 1442-1458 král neapolský (poslední úspěch katalánské expanzivní politiky). Původem z kastilského dvora, brzy ale plně identifikován s Aragonskou korunou*. Stabilizoval vládu i na Sicílii a Sardinii, pokusil se o dobytí Korsiky → jen dílčí úspěchy (Calvi, Bonifacio), pak se zaměřil už jen na Neapolské království.

*1416 v Corts mluví ještě španělsky, 1419 už katalánsky

Trastámarové na aragonském trůnu

Trastámarové na aragonském trůnu

- Vláda Alfonse IV též důležitá z hlediska kulturního → na Pyrenejský poloostrov s ním proniká renesance, na svém dvoře vytváří dobré podmínky pro umělce.
- **SEGLE D'OR VALENCIÀ** (Antoni Canals, Jordi de Sant Jordi, Joanot Martorell, Ausiàs March, Jaume Roig, Joan Roís de Corella) → zlatý věk nejen katalánského/valencijského písemnictví, nýbrž zlatý věk z hlediska politiky pro oblast Valencie, která přebírá vůdčí kulturní úlohu.
- **Joan II** – Alfons neměl následníka, vládu tak po jeho skonu přebral jeho bratr Joan (1398-1479). Jeho vláda přinesla dynastické spory a vyústila v občanskou válku (1462-1472) → **Carles de Viana**

Trastámarové na aragonském trůnu

- **Carles de Viana (1421-1461)**

Princ aragonský a navarrský, následník navarrského trůnu → spor s otcem, jenž ho nechal zavřít a neumožnil mu nástup na navarrský trůn → útěk do Neapole na dvůr svého strýce Alfonse IV.

1460 se vrátil do Katalánska a Navarry, kde měl být v pozici místokrále (Katalánsko) a krále (Navarra) → opět zavřen. Propuštěn až na základě rozhodnutí katalánských Corts → slavnostně přijat v Barceloně jako místokrál (katalánské elity neměly Joana II rády).

Carles de Viana

(Foto: blogs.sapiens.cat)

Trastámarové na aragonském trůnu

- **Carles de Viana (1421-1461)**

1461 *Concòrdia de Vilafranca* – katalánské vládní elity si vymohly určitá privilegia, např. že král (Joan II v tomto případě) nesmí vstoupit na území Katalánska bez povolení místních úřadů.

1461 umírá (nejasné příčiny) → stává se legendární postavou katalánský dějin a jeho smrt a vstup Joana II do Katalánska bez povolení se stávají záminkou k občanské válce (1462-1472).

Carles de Viana se stal inspirací mnoha uměleckých děl; roku 2001 o něm dokonce katalánská TV natočila film.

Joan II

(Foto: wikipedia.org)

Více informací:

- **BALCELLS, Albert.** *Història de Catalunya*. Barcelona: L'Esfera dels Llibres/La Butxaca, 2011. Str. 390-459.
- **MORENO CULELL, Vicente.** *Carles de Viana*. Ciències Socials en xarxa – blog Sàpiens.cat. 11/03/2012.
Odkaz: <http://blogs.sapiens.cat/socialsenxarxa/2012/03/11/carles-de-viana/>.
- **SOBREQUÉS, Jaume i MORALES, Mercè.** *Comtes, reis, comtesses i reines de Catalunya*. Barcelona: Base, 2011.
- *Expansió de la Corona d'Aragó.*
Odkaz: http://www.onogueras.com/corona_arago/corona_arago.html.

Sardenya

Nàpols

Sicília

Atenes i

Neopàtria